

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษาในภาคเหนือ ในด้าน นโยบาย การจัดการประถมศึกษา โครงสร้างระบบบริหารการประถมศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ครู และ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาในภาคเหนือ จำนวน 15 จังหวัด 150 อำเภอ ดังนี้

กลุ่มผู้บริหารการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

ผู้บริหารในสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการ โรงเรียน รวมทั้งหมด จำนวน 6,797 คน

ผู้บริหารนอกสถานศึกษา ได้แก่

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	จำนวน	15 คน
---------------------------------	-------	-------

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด	จำนวน	15 คน
---------------------------------	-------	-------

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวน	150 คน
-------------------------------------	-------	--------

รวม		180 คน
-----	--	--------

รวมประชากรกลุ่มผู้บริหารการศึกษา 6,977 คน

กลุ่มครูวิชาการ ได้แก่

ครู ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูวิชาการโรงเรียน รวม 6,797 คน

กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ได้แก่

ผู้ว่าราชการจังหวัด	จำนวน	15 คน
ศึกษาธิการจังหวัด	จำนวน	15 คน
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	จำนวน	15 คน
นายอำเภอ	จำนวน	150 คน
ศึกษาธิการอำเภอ	จำนวน	150 คน
	รวม	345 คน
	รวมประชากรทั้งสิ้น	14,119 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริการการประถมศึกษา ในภาคเหนือ ประชากรมีเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถทำการวิจัยโดยใช้ประชากรทั้งหมดได้ ผู้วิจัย จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำจังหวัดในภาคเหนือทั้งหมด 15 จังหวัด มาสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ใช้วิธีการจับฉลาก ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 จังหวัด คือ กำแพงเพชร เชียงใหม่ ตาก น่าน พิจิตร พิษณุโลก ลำพูน และลำปาง
2. นำอำเภอในจังหวัดทั้ง 8 จังหวัด ที่สุ่มตัวอย่างได้ มาสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ ได้ทั้งหมด 43 อำเภอ
3. นำโรงเรียนในอำเภอทั้ง 43 อำเภอ มาสุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ จะได้จำนวนโรงเรียนจำนวน 477 โรงเรียน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอำเภอและโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	จำนวนอำเภอ		จำนวนโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กำแพงเพชร	7	3	167	42
เชียงใหม่	22	11	476	113
ตาก	8	4	158	40
น่าน	12	6	213	53
พิจิตร	8	4	195	49
พิษณุโลก	9	5	323	81
ลำพูน	7	4	162	41
ลำปาง	13	6	231	58
รวม	86	43	1,925	477

4. แยกกลุ่มตัวอย่างของประชากรในแต่ละกลุ่ม เพื่อส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล รายละเอียดปรากฏตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา และครูวิชาการ

กลุ่มประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารการศึกษา	
ผู้บริหารในสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่	477
อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน	
ผู้บริหารนอกสถานศึกษา	
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	8
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด	8
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	43
ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา	
ผู้ว่าราชการจังหวัด	8
ศึกษาธิการจังหวัด	8
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	8
นายอำเภอ	43
ศึกษาธิการอำเภอ	43
ครูวิชาการ	477
รวม	1,123

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จึงมีดังนี้

ผู้บริหารการศึกษา	จำนวน	536 คน
ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา	จำนวน	110 คน
ครูวิชาการ	จำนวน	477 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	จำนวน	1,123 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารการศึกษา มีจำนวน 66 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของระบบบริหารการประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 48 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ

ชุดที่ 2 สำหรับข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา มีจำนวน 33 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของระบบบริหารการประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 24 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ชุดที่ 3 สำหรับครูวิชาการ มีจำนวน 37 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของระบบบริหารการประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 27 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา

2) กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยยึดขอบข่ายงานที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของระบบการบริหารการประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยครอบคลุมขอบข่ายงาน ดังนี้

1. นโยบายการจัดการประถมศึกษา
2. โครงสร้างระบบบริหารการประถมศึกษา
3. การบริหารงานวิชาการ
4. การบริหารงานบุคคล
5. การบริหารงบประมาณ

3) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

4) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) การส่งและเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มทางไปรษณีย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้สอดคล้องเปล่าและติดดวงตราไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อส่งกลับมายังผู้วิจัย

3) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอรับแบบสอบถามคืนกลับ หลังจากได้ส่งแบบสอบถามไปแล้วประมาณ 3 สัปดาห์ จากกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนกลับ

4) ได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,123 ชุด ได้รับคืนจำนวน 939 ชุด เป็นฉบับสมบูรณ์ 915 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.5 ไม่สมบูรณ์ 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของแบบสอบถามทั้งหมด รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม			
	ส่งไป	กลับคืนมา	สมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารการศึกษา				
ผู้บริหารในสถานศึกษา	477	395	388	81.3
ผู้บริหารนอกสถานศึกษา	59	54	53	89.8
ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา	110	95	88	80.0
ครูวิชาการ	477	395	386	80.9
รวม	1,123	939	915	81.5

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ
3. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ตารางประกอบคำบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS/PC

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย